

שו"ת סיכום הדף היומי

מייל: n101@okmail.co.il פקס: 03-5709307 ניתן לקבל כל יום לתיבת מייל או לפקס.

נר שמואל

לע"נ ר' שמואל ב"ר יצחק זצ"ל

יבמות - כ"ד

1. **במשנה להלן: ארבעה אחים ומתו שנים מהן הנשואין לשתי האחיות, חולצות ולא מתייבמות, [שכל אחת אחות זקוקתו]. כיצד במשנתנו מתייבמות? במשנה להלן - היו שתיהן נשואות, ובין למ"ד שטעם האיסור, שיש זיקה - כל אחת נאסרה בודאי משום אחות זקוקתו, ונשארת באיסורה. ובין למ"ד שהטעם משום שאסור לבטל מצות יבמין, [וחוששים שאחר שייבם הראשון, ימות השני, ותיאסר השניה ביבום משם 'אחות אשתו'] משא"כ במשנתנו, כל אחת ספק 'אחות זקוקתו' וכאשר פוקע איסורה בחליצת הראשונה, מותרת לאח השני. ומספק לא קנסו אם קדמו שניהם וכנסו. **תני שילא:** ואפי' שניהם כהנים, ואחד בודאי נשא חלוצה. הטעם: חלוצה לכהן, איסורה מדרבנן ['ואשה' הוא רק אסמכתא]. ולא גזרו בספק.**
2. **מה למדו מהפסוק והיה הבכור אשר תלד וכו'?**
והיה הבכור - מצוה בגדול לייבם, [ואם קדם הקטן, זכה] **אשר תלד** - אילונית אינה מתייבמת. **יקום על שם אחיו** - למדו גזירה שוה שהכוונה יקום היבם לנחלה, ולא שיקראו לנולד על שם המת. **ולא ימחה שמו** - סריס שמת שמו מחוי ואין אשתו מתייבמת.
הוסיף רבא: אע"פ שבכל התורה הדרש נוסף על הפשט ולא עוקרו, כאן הגזירה שוה עוקרת הפשט, ואין צריך לקוראו ע"ש המת. שהרי לפי הפשט מתפרש הפסוק, שהתורה אומרת לבית דין: אמרו ליבם שהנולד לו 'יקום על שם אחיו'.
3. **אחרי שדרשו שהפסוק 'והיה הבכור' עוסק בגדול שבאחי המת, הגמ' מקשה אולי נאמר שהמצוה רק באופן הקשור לבכור. אלו אופנים מקשה הגמרא?**
א. **שמא** רק הבכור מייבם ואח פשוט אינו מייבם לעולם. **תירצו:** התורה מיעטה אשת אחיו שלא היה בעולמו והוא ודאי לא הבכור. ואין לומר שהתורה מיעטה אח שהוא בכור לאמו - כיון שהתורה תלתה יבום בנחלה שהיא ב'אחווה מן האב'.
ב. **שמא** מצות יבום מתקיימת אפילו ע"י פשוט אבל רק כאשר יש בכור. **תירצו:** הפסוק עוסק אף שמת הבכור, ומ"מ הקטן מייבם.
ג. **שמא** הפסוק עוסק רק כאשר מת הקטן והבכור ייבם. **תירצו:** אשת אחיו שלא היה בעולמו, זה כשהיבם הקטן.
ד. **שמא** כאשר יש בכור, אם קדם הקטן לא זכה. **תירצו:** "כי ישבו אחים יחדו" הוקשו כולם שראויים.
ה. **שמא** כשאין בכור אין כופין את הגדול ומצוה לכולם. והרי בברייתא נאמר, מצוה בגדול. **תירצו:** כשם שבכור בכורתו גרמה כך גדול גדולתו גרמה.
ו. **שמא** כאשר פשוט מייבם, לא ישקול נחלה. **תירצו:** "יקום על שם אחיו" והוא קם.
למסקנא - הטעם שנכתב 'בכור': כשם שבכור נוטל פי 2 רק מנכסים שאביו החזיק ולא מהראוי לבא, כך כשהיבם נוטל חלק אחיו בירושת אביהם
4. **יצא עליו קול שבא על שפחה ואח"כ נשתחררה וכן בנכרית ונתגיירה - לא ישאנה שלא יאמרו אמת הקול, ואם כנס, אין כופין לגרשה. מהיכן הקשור? ברייתא - נתגייר כדי להנשא למישהו, או עבור מזונות, או לשם עבדי שלמה - לר' נחמיה, אינו גר. וכשיטתו שגרים מחמת אריות, חלומות, מרדכי ואסתר - אינן גרים, עד שיתגיירו כבזמן הזה - שישראל מושפלים בגלות. וכיצד משמע במשנתנו שמועיל הגירות? **תירצו:** רב פסק שההלכה - כדברי האומר כולם גרים הם. ואעפ"כ, לכתחילה אסור לישאנה, משום 'הסר ממך עקשות פה ולזות שפתיים'. **עוד למדנו** - אין מקבלין גרים לימות המשיח, שאז יעלו ישראל לגדולה. וכן לא קבלו בימי דוד ובימי שלמה. דכתיב הן גור יגור וכו'.**
5. **אדם שיצא עליו קול שבא על אשת איש, הוציאוה מבעלה ונשאה אדם זה, חייב לגרשה, שאסורה לבעל מדאורייתא. האם דווקא כשיש עדים? רב אמר דווקא בעדים. אמר רב ששת: 'רב אמר זאת כשנמנם' והקשו על רב כדלהלן -**
א. **בריייתא** - אם נישאה אח"כ לאדם אחר, ואח"כ נישאה ל'נטען' - לא יוציא, בהכרח הטעם כיון שאין עדים, לכן לא יהיה לעז, ומשמע שאילו היה אמצעי, היה צריך להוציא.
רב עונה: כוונת הברייתא שאע"פ שאדם אחר נשא באמצע והפסיק הקול, לכתחילה לא יכנס. אבל הדין שאם היה עדים יוציא ואם אין, לא.
ב. **בריייתא** - אם יש לה בנים, אין כופין להוציא, כיון שיעשו את בניה ממזרים. **ואם** באו עדי טומאה, אפילו יש כמה בנים - תצא.
רב עונה: משנתנו ביש לה בנים וגם עדים. אבל אכן אם אין בנים **כופין לגרשה אף ללא עדים. וראייתו** - 'הוציאוה' משמע בבית דין ובעדים. **ואיבעית אימא** - אף אם אין בנים אינו חייב לגרש אם אין עדים. והברייתות הנ"ל כשיטת רבי שפסק: רוכל יוצא ואשה חוגרת בסינר, הואיל ומכוער הדבר - תצא. וכן אם הבעל מצא רוק למעלה מן הכילה. וכן אם מצא טביעות מנעלים הפוכים תחת המיטה.